

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»

УДК 331.1:658:65.01:005

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Г. В. Бей, А. О. Столяр

Актуальність теми дослідження. Проблема забезпечення ефективності управлінської діяльності розглядається в якості першочергового завдання на будь-якому рівні. В той же час, вплив невизначеності та мінливості зовнішнього середовища, викликаного переходом до постіндустріального типу економічних відносин, посилює значущість побудови якісно нової системи менеджменту підприємства, спроможної ефективно реагувати на зміни, обирати дієві інструменти та механізми, приймати обґрунтовані управлінські рішення. Нова економіка підвищує вимоги до рівня професіоналізму і кваліфікації управлінського персоналу, ефективності процесу управління, відповідних результатів діяльності підприємства, потреба в науковому обґрунтуванні яких визначає актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення ефективності менеджменту підприємств, методів його оцінювання та розробки науково-методичних підходів до удосконалення існуючих управлінських практик не є новим, та широко розглядаються в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених (П. Друкер, А. Тофлер, Д. Белл, А. Лаврінчук [1], Л. Квятковська [2], С. Пілецька, Г. Дудукало [3], Г. Жулай [4], О. Барабан [5], Е. Савельєва та інші). В той же час, практичним питанням забезпечення ефективності менеджменту підприємств в новітніх умовах бракує обґрунтованості та наукової уваги.

Метою роботи виступає проведення оцінки та обґрунтування дієвих заходів із забезпечення ефективності менеджменту організації в умовах нової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція ефективності діяльності підприємства базується на цілеспрямованому досягненні узгодженої взаємодії його підрозділів в контексті послідовної реалізації стадій управлінського циклу (правильне планування, організація, координація, контроль), що надає змогу ефективно функціонувати та виконувати свою діяльність щодо бачення, місії та ціннісних орієнтацій в подальшій перспективі [1]. Основним завданням управління є мобілізація ресурсів підприємства для здійснення різних видів діяльності та пов'язаних із ними процесів, а також підтримка балансу між ними, що визначається більшістю дослідників [2–4]. Однак, в умовах нової економіки традиційний, виражений підхід, що розглядає ефективність в якості простого співвідношення між одержаними результатами і витратами, стає недостатнім. В першу чергу, це пов'язано із аксіологічною сутністю новою економіки, що основним ресурсом розглядає знання, креативність, нематеріальні та невагомні ресурси, створювані здебільшого завдяки правильному розвитку та використанню людських властивостей, віддачу від застосування яких не завжди вдається простежити одразу. Це спричиняє виникнення конфліктів в середині управлінської системи, де основою впливу є застосування принципів механістичної та технократичної парадигми, а співвідношення результатів, отриманих від реалізації певного важеля управління до організації та витрат, пов'язаних з її отриманням [5] виступає основним значущим критерієм.

Система показників визначення ефективності менеджменту здебільшого представлена всебічною оцінкою використання ресурсів й містить усі можливі

загальнооекономічні показники (рентабельність, чистий прибуток, ринкова вартість підприємства, тощо), що залишаються основними, найкраще та цілком характеризують кінцеві підсумки всієї діяльності підприємства, а отже й ефективності управління. В той же час, проаналізуємо вагомість впливу на прибуток підприємства факторів, не пов'язаних з діяльністю даної господарської ланки на прикладі ПрАТ «Вімм-Білль-Данн Україна», що виготовляє молочну продукцію високої якості. Для оцінки ефективності менеджменту використаємо метод порівняння та розрахуємо показники економічної ефективності управлінської праці (табл. 1).

Таблиця 1

Розрахунок економічної ефективності управлінської праці, тис. грн

Показник	2017	2018	2019
Чистий дохід	372,366	409,536	441,134
Фонд оплати праці	98,268	116,066	137,533
Середньооблікова чисельність працівників (осіб)	718	698	583
Економічна ефективність	3,79	3,53	3,21

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків за матеріалами підприємства

Аналізуючи вище наведені розрахунки, слід зауважити, що найвищою ефективність праці була у 2017 році. У 2018 та 2019 роках, кількість працівників значно зменшилась (на 135 осіб), але показник економічної ефективності управлінської праці знизився не дуже суттєво, на 0,58, за рахунок збільшення об'єму чистого доходу підприємства. Що стосується показників чистої рентабельності витрат, за результатами аналізу простежується її збільшення, що свідчить про збільшення чистого доходу та про збільшення суми собівартості реалізованої продукції. Одночасно, ключовими неекономічними причинами досягнення високого рівня управлінської праці є: висока швидкість прийняття управлінських рішень та їх сприйняття усіма рівнями структури; ефективність організаційної системи підприємства за рахунок контрольованої та скоординованої роботи усіх відділів та підлеглих; ефективна система моніторингу, аналізу та повної оцінки діяльності підприємства; характер взаємовідносин з зовнішнім середовищем, а саме: орієнтація на споживачів, відносини з конкурентами, постачальниками та інші; впровадження системи управління знаннями та розвитку персоналу на всіх рівнях.

Висновок. Таким чином, за результатами оцінки основних показників діяльності ПрАТ «Вімм-Білль-Данн Україна» відзначимо, що компанія проводить ефективну управлінську політику, а забезпечення високих рівнів якості управлінської системи досягається на основі врахування дії нематеріальних чинників, комплексному підходу у здійсненні управлінської діяльності, реалізації системи всебічного розвитку та підвищення кваліфікації фахівців сфери управління.

Література

1. Лаврінчук А. В. Особливості оцінювання ефективності управління на підприємстві. *Новий погляд на розвиток економіки України*: Праця міжнар. наук.-техн. конф. (м. Львів, 25–26 березня 2016). Херсон, 2016. С. 36–38.
2. Квятковська Л. А., Воробйова Л. Д. Комплексний підхід до оцінки ефективності управління підприємством. *Вісн. НТУ «ХП»*. 2015. № 50. С. 68–69.
3. Дудукало Г. О. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1031> (дата звернення: 23.04.2021)
4. Жулай Г. С. Управління ефективністю діяльності підприємства як важлива складова успішного ведення бізнесу. *Вісн. КНУТД. Серія: Економічні науки*. 2015. № 3 (87). С. 76–78.
5. Барабан О. А., Ільїнський В. В. Методи оцінки ефективності управління підприємством. *Альянс наук*. 2014. URL: http://www.confcontact.com/2014-alyans-nauk/ek1_baraban.htm (дата звернення: 19.03.2021)